

Centraal Bureau voor de Statistiek

Conjunctuurbericht

PB00-096
27 april 2000
10.30 uur

April 2000

Algemeen: onveranderd gunstig

De indicatoren van het economisch klimaat in Nederland zijn in april weinig veranderd vergeleken met maart. Het conjunctuurbeeld blijft onveranderd gunstig. Na de meest recente bijstelling (+0,1 %-punt) komt het groeicijfer van het bruto binnenlands product voor 1999 uit op 3,6%. De laatste groeicijfers van de consumptie en de productie van de industrie zijn vrij hoog. Wel moet bij deze hoge cijfers worden aangetekend dat incidentele oorzaken hier een positieve invloed hebben. De inflatie blijft beperkt en is in maart een fractie lager dan in de twee maanden ervoor. Daarentegen zijn de producentenprijzen in februari sterk gestegen. Het tempo van de daling van het aantal geregistreerde werklozen neemt iets af. In december 1999 ligt het aantal openstaande vacatures op een recordniveau in vergelijking met de andere decembercijfers. De gunstige economische ontwikkeling voedt het vertrouwen van zowel de consumenten als de producenten. Zowel de indicator van het consumentenvertrouwen als die van het producentenvertrouwen zijn nagenoeg onveranderd. Het niveau van beiden blijft hoog.

Economische groei: 3,6% in 1999

Het volume van het bruto binnenlands product (BBP) is in 1999 3,6% groter dan in het jaar ervoor. Dit groeicijfer is iets hoger (0,1 %-punt) dan aanvankelijk werd geraamd. De economische groei trekt in de loop van 1999 duidelijk aan. Vooral de groei van de uitvoer van goederen en diensten is in het tweede halfjaar groter dan in het eerste. Aan de bestedingenkant stijgt ook de volumegroei van de investeringen in de loop van het jaar. De investeringen inclusief de voorraadmutaties liggen 4,0% hoger dan in 1998, terwijl de investeringen in vaste activa met 5,7% stijgen. De groei van de consumptieve bestedingen valt weliswaar iets terug, maar het groeicijfer blijft relatief hoog. Aan de productiekant valt vooral bij de commerciële diensten een sterke productiestijging waar te nemen. Dit was in voorgaande jaren ook het geval. De productietoename bij de goederenproducenten is meer bescheiden; wel neemt het tempo van de groei in de loop van het jaar toe. Het volume van de invoer in 1999 is 5,1% groter dan vorig jaar.

CBS-Persdienst

Postbus 4000
2270 JM Voorburg
tel. (070) 337 58 16
fax (070) 337 59 71
E-mail:
persdienst@cbs.nl

Het CBS
is een dienst van
het Ministerie van
Economische Zaken

Vacatures: hoog niveau

Eind december 1999 bedraagt het aantal openstaande vacatures bij particuliere bedrijven en instellingen 168 duizend. Dit is elf duizend meer dan eind september. Het aantal vacatures blijft onveranderd hoog. Medio vorig jaar bereikte het aantal vacatures een recordniveau. Weliswaar is het meest recente cijfer iets lager, maar het ligt wel boven het hoogste aantal vacatures in de vorige periode van hoogconjunctuur. Het decembercijfer bevestigt het beeld van een aanhoudend grote vraag naar arbeid. Hierdoor daalt het aantal geregistreerde werklozen gestaag.

De vacature- en werkloosheidscijfers wijzen op een toenemende arbeidsschaarste. Een andere indicator is het aantal openstaande vacatures per 1000 banen. Voor de particuliere sector als geheel is deze verhouding gelijk aan 30. Dit is even hoog als in het voorgaande kwartaal. In de zakelijke dienstverlening, en met name in de ICT sector, is de krapte het grootst. Dit is al enige tijd het geval. Ook in de horeca is het vinden van arbeidskrachten in toenemende mate een probleem.

Consumptie: hoog niveau

Het volume van de binnenlandse consumptieve bestedingen in februari is 5,2% groter dan een jaar eerder. In januari bedroeg de toename 3,2%. De extra schrikkelidag in februari dit jaar heeft de groei opwaarts vertekend. Gemiddeld over de eerste twee maanden van dit jaar ligt het niveau van de bestedingen 4,2% hoger dan in hetzelfde tijdvak van 1999. De volumegroei van de gezinsconsumptie blijft daarmee ook aan het begin van het jaar 2000 relatief hoog. De uitgaven aan duurzame goederen liggen in de eerste twee maanden 9,1% hoger dan in dezelfde periode van 1999. Op jaarbasis heeft de categorie duurzame goederen een aandeel van bijna twintig procent in de binnenlandse consumptieve bestedingen. Aan voedings- en genotmiddelen wordt in januari en februari samen slechts 0,6% meer uitgegeven dan in de eerste twee maanden van vorig jaar. De stijging bij de overige goederen (3,5%) is geremd door een lager energieverbruik. Aan diensten is in de eerste twee maanden 3,6% meer besteed.

Investerings: forse groei

Het volume van de bruto investeringen in vaste activa is in het vierde kwartaal 7,9% groter dan in dezelfde periode van het jaar ervoor. Het is het hoogste groeicijfer sinds het eerste kwartaal van 1998. Over het gehele jaar 1999 is het investeringsvolume 5,7% groter dan in het voorgaand jaar. Dit groeicijfer is nagenoeg gelijk aan dat van de afgelopen jaren. De sterkste groei komt voor rekening van de investeringen in bedrijfsgebouwen, infrastructuur, computers en machines en installaties. De stijging van de investeringen in bedrijfsgebouwen (16,6%) en infrastructuur (7,3%) wordt positief beïnvloed door de gunstige weersomstandigheden. Voor de categorie machines en installaties (17,8%) is de ingebruikname van een grote chemische fabriek van belang. De investeringsgroei in computers is

weliswaar hoog (10,9%), maar ligt lager dan de stijgingen in eerdere jaren. Hetzelfde geldt voor de investeringen in software en andere immateriële activa (10,8%). Voor het eerst sinds jaren laten de investeringen in auto's en overige wegvervoermiddelen een daling zien (-2,5%). Teruglopende aankopen van zakenauto's zijn de voornaamste oorzaak van deze daling.

Productie industrie: ligt hoger

Het volume van de industriële productie ligt in februari 5,3% hoger dan in februari 1999. Alleen in december van het vorig jaar was de procentuele toename ten opzichte van dezelfde maand in 1998 groter. De industrie herstelt zich sinds het begin van 1999 van de sterke terugval in 1998. Het herstel lijkt zich in februari, na een incidentele terugval in januari, voort te zetten. Vooral in de hout- en meubelindustrie ligt de productie fors hoger. Het productievolume in deze sector is bijna 16% groter dan in februari vorig jaar. Ook in de voedings- en genotmiddelenindustrie (7,8%) en in de chemie (6,0%) is het productievolume flink toegenomen.

Consumentenprijzen: blijven stabiel

Het consumentenprijsindexcijfer ligt in maart ongeveer 1,9% hoger dan in dezelfde maand van het jaar ervoor. Daarmee is de inflatie iets lager dan in de twee eerste maanden van dit jaar. Vorig jaar lag de inflatie in de meeste maanden een fractie hoger. De meest recente inflatiecijfers wijzen op een relatief beheerste prijsontwikkeling in Nederland. Enkele factoren oefenen echter wel een opwaartse invloed op de prijzen uit. De prijs van ruwe aardolie is de afgelopen maanden sterk gestegen. Duurdere brandstoffen zijn een reflectie van deze ontwikkeling.

Producentenprijzen: sterk gestegen

Vergeleken met januari van dit jaar liggen de prijzen van de producten van de Nederlandse industrie in februari 1,5% hoger. De binnenlandse afzetprijzen stijgen met 0,9%. De prijzen van de geëxporteerde producten nemen toe met 1,7%. Deze prijsstijgingen doen zich voor in vrijwel alle branches binnen de industrie. In februari liggen de afzetprijzen in de voedings- en genotmiddelenindustrie gemiddeld 1% hoger dan in januari. Vooral varkensvleesproducten werden in dit tijdvak duurder. In de basismetalen stijgen de binnenlandse afzetprijzen in bescheiden mate (0,2%). De exportprijzen in deze branche stijgen echter met 2,0%. Vergeleken met dezelfde maand van 1999 liggen de afzetprijzen van Nederlandse industriële producten in februari van dit jaar gemiddeld 11,1% hoger. Het meest in het oog springend is de forse prijsstijging van de producten van de aardolie-industrie in deze periode met 142%. Ongerekend deze stijging van de prijzen van aardolieproducten zou het totale prijsniveau van Nederlandse industriële producten in februari dit jaar niet 11,1% maar 3,8% hoger zijn uitgekomen dan in dezelfde maand van 1999.

Producentenvertrouwen: optimisme houdt aan

De ondernemers in de industrie houden vertrouwen in de economie. In maart komt de indicator van het producentenvertrouwen uit op 6,6. In februari was het niveau ongeveer even hoog. Zowel over de voorraden gereed product als over de orderpositie zijn de industriële ondernemers in maart iets tevredener. Ook verwachten zij dat de productie in de komende maanden verder zal stijgen. De bezettingsgraad is verder opgelopen. In maart komt dit cijfer uit op 84,7%. Dit is 0,2 %-punt hoger dan in december van het vorig jaar. Het blijft echter nog ruim onder het hoogste niveau in de vorige periode van hoogconjunctuur.

Consumentenvertrouwen: onveranderd hoog

Evenals in voorgaande maanden blijft de consument ook in april optimistisch over de economie in ons land. Vergeleken met maart is het vertrouwen nauwelijks veranderd. De indicator komt uit op 26. Dit is een fractie hoger dan het niveau in maart, maar het verschil is te klein om te concluderen dat de stemming verandert. Ook het oordeel over het economisch klimaat en de koopbereidheid blijven nagenoeg constant. Het niveau van beide deelindicatoren blijft onveranderd hoog.

Werkloosheid: blijft afnemen

Het aantal geregistreerde werklozen komt in het eerste kwartaal van dit jaar uit op 215 duizend. Door invloeden van het seizoen, in deze periode voornamelijk de weersomstandigheden, ligt de werkloosheid in het begin van het jaar altijd hoger. Gecorrigeerd voor deze seizoensinvloeden komt het aantal werklozen uit op 198 duizend. Dat zijn er tienduizend meer dan in het laatste kwartaal van vorig jaar. Dit wil echter niet zeggen dat de werkloosheid weer aan het stijgen is. Bij de bepaling van het aantal werklozen wordt namelijk gebruik gemaakt van steekproefonderzoek. De aldus berekende cijfers zijn onderhevig aan een onnauwkeurigheidsmarge. Conclusies over de tendens van de werkloosheid kunnen dan ook alleen getrokken worden op basis van gegevens over een langere periode. De daling van het aantal mensen zonder werk komt in de laatste 12 maanden gemiddeld uit op vierduizend. Het dalingstempo is daarmee iets afgenomen.

INTERNATIONAAL

Ontwikkelingen van de wereldeconomie in 1999

De economische groei, gemeten aan de gemiddelde volumeontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) van alle landen, wordt door het IMF geraamd op 3,3%. Dit is 0,8 %-punt hoger dan het groeicijfer van 1998. Hoewel dit groeicijfer met voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd, geeft het toch een indicatie dat de wereldeconomie zich enigszins herstelt van de onzekere situatie in

1998. Toen kende de economische ontwikkeling in tal van werelddelen een forse terugslag. De motor achter de gunstige conjuncturele ontwikkeling is de Verenigde Staten (VS). Dit land kent al geruime tijd een relatief hoge economische groei. Japan daarentegen kampt al de gehele jaren negentig met tegenvallende groeicijfers. Ook in 1999 is er slechts sprake van een lichte groei. De meest recente economische signalen van de Japanse economie zijn voorlopig wisselvallig. In veel andere Aziatische landen herstelt de economie in 1999 duidelijk van de crisis in 1998. Het gevaar van oververhitting van de economie is volgens het IMF aanwezig.

In de voormalig communistische landen is het beeld wisselend. In enkele landen, zoals Hongarije en Polen zijn de groeicijfers de laatste drie jaar vrij hoog. Hier lijkt de overgang van een communistische naar een vrije-markt economie succesvol te zijn. In de Balkan landen en met name in Rusland is de situatie zorgelijker. In 1999 is het BBP weliswaar ongeveer 3% groter dan in het jaar ervoor, maar het is voor eerst dat in de jaren negentig zo'n groeicijfer wordt gehaald. In de meeste andere jaren van het vorig decennium kromp het productievolume, zodat het productieniveau relatief laag was. Veel landen in Zuid Amerika hebben in 1999 economisch gezien een moeilijk jaar gekend. In Afrika groeit de economie in 1999 met 2,3%. Dit is 0,8 %-punt minder dan in het jaar ervoor. De economische ontwikkeling van het Afrikaanse continent wordt gehinderd door de sterke afhankelijkheid van grondstoffen en akkerbouwproducten.

Naast de ontwikkeling van het BBP is de inflatie een andere relevante indicator bij de beschrijving van de economie van een land. In de Verenigde Staten blijft de inflatie in 1999 beperkt tot 2,2% ondanks de aanhoudende economische groei. De meest recente cijfers tonen wel een opwaartse tendens. In andere geïndustrialiseerde landen is dit eveneens het geval. Een belangrijke bron van de inflatie is de prijsstijging van ruwe aardolie. Het prijspeil in Japan daalt in 1999. In andere Aziatische landen blijft de prijsontwikkeling eveneens gematigd. In de voormalig communistische landen is de inflatie het grootst. Gemiddeld lag het consumentenprijsindexcijfer in die landen in 1999 bijna 44% hoger dan in 1998. Dit gemiddelde cijfer geeft wel een enigszins vertekend beeld, omdat in deze groep een aantal landen zitten met een extreem hoge inflatie. In Afrika en Zuid-Amerika is de geldontwaarding voor Westerse begrippen fors, maar gemiddeld wel lager dan de inflatie in de voormalig communistische landen.

De Europese Unie: matige prestaties grote landen

De economische groei in de Europese Unie als geheel is in 1999 gelijk aan 2.3%. Dit is een fractie lager dan in 1998. Met name Italië en Duitsland presteren in economisch opzicht matig. Wel wijzen de meest recente cijfers op een herstel van de Duitse economie. Het Nederlandse groeicijfer is 3,6%. Daarmee behoort Nederland binnen de EU15 met Zweden en Spanje tot de landen met een hoge economische groei. In Ierland groeit de economie het sterkst. Het volume van het BBP is in 1999 8.4% groter dan in het jaar ervoor. Sinds 1994 is het groeicijfer in Ierland groter dan 5%. De inflatie in Ierland is

op dit moment ook de hoogste van de EU15. Ook in Spanje stijgen de prijzen relatief sterk. Deze twee landen kennen al langere tijd een relatief hoge inflatie. In Nederland blijft de prijsontwikkeling tot nu toe gematigd. In februari is het geharmoniseerde prijsindexcijfer in Nederland 1,5% hoger dan in februari 1999. Alleen het Verenigd Koninkrijk (1,0%) en Zweden kennen nu kleinere prijsstijgingen dan Nederland. Voor de EU15 als geheel is de inflatie volgens deze maatstaf 1,9%, terwijl zij voor de Eurozone 2,0% is. Dit cijfer is gelijk aan de bovengrens die door de Europese Centrale Bank als definitie van prijsstabiliteit wordt gehanteerd.

Noot voor de redactie

Voor meer informatie over het Conjunctuurbericht kunt u contact opnemen met het Centraal Bureau voor de Statistiek in Voorburg, dhr. M. Mellens, tel. (070) 337 55 96. Overige informatie kunt u verkrijgen bij de persdienst van het CBS, tel. (070) 337 58 16.